

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2013-10-24

Förslag till central avgiftshantering för förskola, fritidshem och fritidsklubb

Remiss från Kommunstyrelsen, Dnr 329-1008/2013.

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remissen (omedelbar justering).

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektörIngMarie Lindgren
avdelningschef

Sammanfattning

I stadens budget för 2013 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att, i samråd med utbildningsnämnden, utreda hur en central avgiftshantering för förskola och fritidshem skulle kunna organiseras. Förnyelseavdelningen inom stadsledningskontoret har i samarbete med utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna tagit fram riktlinjerna. Utredningen bedömer att ett eventuellt införande skulle ta minst ett år från beslut till en fullt genomförd organisation.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget och vill särskilt trycka på att en ny avgiftshanterande enhet skulle säkerställa större likvärdighet och enkelhet för vårdnadshavare då en enda enhet hanterar avgifter. Förvaltningen vill dock poängtera att den besparing motsvarande tio heltidstjänster som omnämns i remissen kommer vara svår att uppnå, åtminstone i inledningsskedet.

Bilaga: Förslag till central avgiftshantering för förskola, fritidshem och fritidsklubb.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för förskola, fritid och kultur.

Bakgrund

I stadens budget för 2013 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att, i samråd med utbildningsnämnden, utreda hur en central avgiftshantering för förskola och fritidshem skulle kunna organiseras.

Förnyelseavdelningen inom stadsledningskontoret har i samarbete med utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna tagit fram riktlinjerna.

Riktlinjerna ska efter remissyttrande – från stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden samt ett urval fristående aktörer – överlämnas till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Remisstiden sträcker sig till den 25 oktober 2013.

Sammanfattning av remissen

Kartläggning av nuläget

Ansvaret för att ta in föräldraavgifter åligger Stockholms stad respektive huvudman, kommunal eller fristående. Inom Stockholms stad har man valt att lägga ansvaret på respektive stadsdelsnämnd när det gäller kommunal förskola och utbildningsnämnden via varje skola beträffande kommunala fritidshem. Föräldraavgifter hanteras idag av ca 650 olika huvudmän/delar av kommunens verksamhet. Totalt sett rör det sig om cirka 87 500 barn som omfattas av avgiftssystemet.

På stadsdelsförvaltningarna sker registrering av placering och avgiftsgrundande uppgifter centralt av köhandläggare alternativt av verksamheter och vårdnadshavare via e-tjänsterna ”anordnarwebben” och ”min barnomsorg”. Varje månad sker centralt i staden beräkning av alla avgifter och fakturor skickas ut. Om vårdnadshavare har synpunkter på en faktura kontaktar de först kontaktcenter, och om så behövs stadsdelsförvaltningen. Beslut om anstånd eller avgiftsplaner görs på stadsdelsförvaltningen.

För de kommunala fritidshemmen registreras placering och avgiftsgrundande uppgifter av respektive skola. Faktureringen sker på samma sätt som i förskolan och även dessa vårdnadshavare vänder sig i första hand till kontaktcenter och i andra hand till utbildningsförvaltningen. Beslut om anstånd eller avbetalningsplan görs centralt på utbildningsförvaltningen. Fristående anordnare av förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem skickar in blanketter för registrering av placeringar till utbildningsförvaltningen alternativt via e-tjänsterna. Avgiftshanteringen sköts helt av huvudmannen. Avgiftshanteringen för fritidsklubbar har inte ingått i utredningsuppdraget, men då hanteringen i flera avseenden fungerar som den för fritidshem föreslås även fritidsklubbar innefattas av förslaget.

Referensgrupper

En referensgrupp med representanter från fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem har lämnat synpunkter på utredningen. De negativa åsikterna var främst att fristående anordnare vill ha ett självbestämmande, en osäkerhet kring vad avgiftshanteringen kommer att kosta och att inga problem ses med dagens system. De positiva åsikterna var att man såg möjlighet till mindre administration.

Representanter från stadsdelsförvaltningarna kan se fördelar med en centraliserad avgiftshantering men betonar vikten av att gränsdragningen mellan placerings- och avgiftshantering görs på ett förenklande sätt. Det måste också vara tydligt definierat vilka områden som respektive organisation ansvarar för.

Representanter från kommunala fritidshem ser det som positivt med en centralisering då de avlastas från en administrativ arbetsuppgift och inte behöver ha direkt kontakt med vårdnadshavare i avgiftsfrågan.

Andra kommuner

Projektet valde att undersöka hur avgiftsfrågan hanteras i andra kommuner. Göteborg och Malmö är de övriga kommuner i undersökningen som har en kommunorganisation med stadsdelsnämnder. Dessa kommuner hanterar endast avgifterna för de kommunala verksamheternas familjer. Ingen av de undersökta kommunerna i länet har samma lösning som Stockholm.

Avgiftshantering i stadens övriga verksamheter

Inom stadens äldreomsorg tas avgiften från brukarna in av respektive stadsdelsnämnd. Detta gäller oavsett vilken regi verksamheten bedrivs i.

Avgifter gällande sommarkoloniverksamhet tas in centralt i staden även om verksamheten bedrivs av privata entreprenörer.

Juridik och tillsyn

Det framkommer sällan i tillsynen att förvaltningen upptäcker att fristående anordnare har tagit ut för höga föräldraavgifter. Det kan bli en tydligare skiljelinje för vårdnadshavarna om alla avgifter som erläggs betalas till staden och inte till anordnaren. Systemet blir självreglerande om alla vårdnadshavare med automatik får betala föräldraavgift för samma period som förskolepengen utbetalas.

Stadens jurister anser inte att det är förenligt med varken kommunallagen eller skollagen att villkora ett godkännande för en fristående huvudman med att centralt fakturera vårdnadshavarna. Detta innebär att ett införande för fristående huvudmän skulle förutsätta frivillighet och kräva ett separat avtal med varje huvudman.

Kostnader

En mer storskalig hantering skulle sänka kostnaderna, framförallt personalkostnaderna. Kostnaden för fakturahantering kommer att sänkas då endast en faktura skapas per familj. Det kan antas att vissa kostnader kommer att vara relativt oberoende av en organisatorisk flytt såsom kostnader för till exempel IT-system och inkassobolag.

Till en början kan det krävas en större bemanning då en ny organisation ska sättas och arbeta upp nya rutiner och arbetssätt. Utvecklingen av e-tjänster i staden kan påverka hur snabbt en effektivisering kan gå.

Det kan tänkas att en enhetligare hantering av avgifter kan leda till större intäkter från föräldraavgifter än i dagens läge.

IT-stöd

I enlighet med projektdirektiven hanteras inte de detaljerade frågorna kring IT-stöd i detta projekt.

En central avgiftshantering skulle innebära att fler vårdnadshavare nyttjar e-tjänsterna och underlätta en

effektivisering av informationsflödet relaterat till förskola och fritidshem i Stockholms stad.

Den nya organisationen

Avgiftsenhetens uppdrag ska vara att hantera föräldraavgifter för samtliga vårdnadshavare folkbokförda i Stockholms stad med barn inom förskola, pedagogisk omsorg eller fritidshem oavsett huvudman.

Idag är hanteringen av placeringar och avgifter till stor del knutna till varandra varför gränsdragningen av vilka nämnder som gör vad är viktig. Det är av vikt att avgiftsenheten får information om inkomstuppgifter och nämnderna/huvudmännen får placeringsuppgifter och att detta sker synkroniserat.

En mer ingående kartläggning av de tekniska förutsättningarna behövs i händelse av beslut om införande.

En stor fördel är att vårdnadshavares kontaktväg in angående frågor idag är kontaktcenter som också ligger på servicenämnden. Vårdnadshavare kommer inte att märka av att det är en annan enhet som sköter avgiftshanteringen då de även i framtiden kontaktar kontaktcenter i första hand.

Enligt preliminära beräkningar motsvarar tidsåtgången för avgiftshanteringen idag 23 heltidstjänster. Enligt preliminära beräkningar skulle de kunna minska till att omfatta ca 13 heltidstjänster om en central enhet har samma effektivitet som en stadsdelsförvaltning idag. Effektiviteten ökar ytterligare om vårdnadshavare nyttjar e-tjänsterna istället för pappersblanketter. Avtal ska slutas mellan kommunstyrelsen och servicenämnden där uppdraget specificeras och kostnadsbildens sätts. Delegationsordning för berörda nämnder måste ändras så att delegation att fatta beslut kring exempelvis anstånd och avbetalningsplaner flyttas till avgiftsenheten. Det finns idag ett antal styrande dokument för verksamheterna som rör avgiftshantering som behöver revideras.

Utredningen bedömer att ett eventuellt införande skulle ta minst ett år från beslut till en fullt genomförd organisation. Fortsatt utveckling och ökad användning av e-tjänster i staden, främst ”min barnomsorg” och ”anordnarwebben” är en förutsättning för ett införande.

För- och nackdelar med förslaget**Fördelar:**

- Likvärdighet för vårdnadshavare oavsett vald verksamhet utifrån att en samlad specialistkompetens handlägger avgifter.
- Enkelt för vårdnadshavaren då en enda enhet hanterar avgifter.
- Effektivisering av avgiftshantering ger minskad total administration i staden.
- Avlastar verksamheterna från administrativt arbete för att ge mer tid åt det pedagogiska uppdraget.
- En och samma myndighet hanterar alla relevanta uppgifter för avgiftshantering.
- Den pedagogiska verksamheten involveras inte i familjernas ekonomi.
- Försvårar inskrivning under period barnet inte är på plats.
- Större möjligheter att säkerställa att alla vårdnadshavare får korrekta avgifter utifrån övriga placerade barn enligt den så kallade syskonrabatten.

Nackdelar:

- Det förekommer fristående anordnare och paraplyorganisationer som är mycket negativt inställda till en central hantering av föräldraavgifter då en osäkerhet finns kring vad det kommer att kosta dem.
- Fristående anordnare kan välja om de vill omfattas av systemet eller inte vilket kan skapa olika villkor och olikhet i hanteringen.
- Fristående anordnare kan inte välja att sätta vilka avgifter de önskar.
- Potentiell fördröjning mellan registrering av placering och registrering av avgiftsgrundande uppgifter när e-tjänsterna inte används.
- Större avstånd för vårdnadshavaren i avgiftsfrågor vilket kan försvåra och fördröja att uppgifter om exempelvis vistelsetid inkommer korrekt och i tid.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har tagit del av ”Förslag till central avgiftshantering för förskola, fritidshem och fritidsklubb”.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget och vill särskilt trycka på att en ny avgiftshanterande enhet skulle säkerställa större likvärdighet och enkelhet för vårdnadshavare då en enda enhet hanterar avgifter. De pedagogiska verksamheterna skulle avlastas från administrativt arbete och den totala administrationen i staden skulle också minska.

Förvaltningen vill dock poängtera att den besparing motsvarande tio heltidstjänster som omnämns i remissen kommer vara svår att uppnå, åtminstone i inledningsskedet. Stadsdelarna kommer även fortsättningsvis att ha kvar vissa delar av avgiftshanteringen så som exempelvis utredning i samband med obetalda avgifter. Det är fortfarande många föräldrar som använder pappersblanketter istället för e-tjänsten. Detta utgör ytterligare en orsak till varför förvaltningen inte ser att minskningen av antalet tjänster är realistisk i förhållande till de arbetsuppgifter som blir kvar i stadsdelen.

För att få med de fristående verksamheterna är det viktigt att visa på effektiviseringsvinsterna och att kostnaderna för dem kommer att bli lägre än vad de har idag.

Förvaltningen vill betona vikten av att gränsdragningen mellan placerings- och avgiftshantering görs på ett förenklande sätt. Det måste vara tydligt definierat vilka områden som respektive organisation ansvarar för.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen godkänner och överlämnar detta tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remissen "Förslag till central avgiftshantering för förskola, fritidshem och fritidsklubb".
